

บทที่ 5

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนเป็นที่ยอมรับจากรัฐต่าง ๆ ตามที่ได้ลงนามในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights, 1948: UDHR) (พ.ศ. 2491) เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่กำหนดสิทธิของมนุษย์ที่พึงได้รับการคุ้มครอง ที่เรียกว่าสิทธิมนุษยชน โดยประเทศภาคีแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nation) ต้องมีการนำไปตราเป็นกฎหมายภายในประเทศของตนสำหรับประเทศไทยเป็นภาคีสหประชาชาติ ก็ได้นำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว แต่ที่เป็นปัญหา ก็คือยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะบัญญัติการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทย ทั้ง ๆ ที่ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีเกิดขึ้นแล้ว เช่น การค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานประมง การใช้กำลังสลายการชุมนุมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ เป็นต้น และโดยเหตุที่การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มิได้ทั้งที่เป็นการละเมิดโดยตรงกับมีแฝงอยู่ในการกระทำผิดอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ เช่น ความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา การบังคับใช้แรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 การค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 การบังคับให้ยุติการชุมนุมทางการเมืองตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 และการบังคับใช้แรงงานประมงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2562 เป็นต้น การกระทำความผิดดังกล่าวนี้มีกฎหมายเฉพาะใช้บังคับแต่ลักษณะของการกระทำความผิดแฝงด้วยการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ด้วยจึงเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียว ซึ่งน่าจะผิดกฎหมายสองบท คือกฎหมายเฉพาะกับกฎหมายคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ก็ไม่สามารถจะลงโทษฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้เพราะยังไม่มีกฎหมายใช้บังคับ

การวิจัยนี้จึงมีแนวคิดว่าผู้ที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สมควรที่จะได้รับโทษด้วย ดังนั้น การวิจัยนี้จึงกำหนดวัตถุประสงค์หลักคือการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยตามที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 และได้คำตอบที่เป็นโครงสร้างอันเป็นประเด็นสำคัญในการจัดทำเป็นกฎหมาย ดังที่ได้คำตอบในบทที่ 4 และเพื่อที่จะเป็นการยืนยัน โครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การวิจัยจึงได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยด้วย การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

เพื่อให้ได้คำตอบที่นำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีกระบวนการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เป็นเทคนิควิธีวิทยาการวิจัยวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยที่มุ่งให้ได้คำตอบที่เป็นต้นแบบ (Model) ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีแนวคิดว่า คำตอบของการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบโครงสร้างกฎหมายเบื้องต้นของผู้วิจัยได้รับการยืนยันหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมซึ่งหากจะให้มีการนำไปใช้ได้จริงควรที่จะต้องให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับเรื่องนั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบคำตอบโดยตรงเพื่อจะเป็นคำตอบที่เกิดจากความต้องการของประชากรที่มีส่วนได้เสียกับเรื่องนั้น ๆ ซึ่งน่าจะมีผลดีต่อการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำตอบที่ได้มาจากการดำเนินการนี้จะได้นำไปวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับคำตอบที่ได้มาในเบื้องต้นของการวิจัยจะทำให้ได้คำตอบที่เป็นข้อค้นพบสุดท้ายของการวิจัยอันจะเป็นต้นแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560) วิธีการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบนี้มีการนำไปใช้ในการวิจัยแล้วและได้ผลดี ดังนั้นการวิจัยนี้จึงนำเอาวิธีการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบมาใช้ในการวิจัยนี้เพื่อให้ได้รูปแบบของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะมาจากผลการประชุมปฏิบัติการร่วมออกแบบของประชากรผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง สำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

กระบวนการดำเนินการในการจัดทำ Participatory Design, Co-Design ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบโครงสร้างกฎหมาย “กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และนำคำตอบที่ได้ไปวิเคราะห์และจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการตรากฎหมายใหม่ทั้งฉบับเพื่อให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีกระบวนการดำเนินงานและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดทำ Co-Design ประกอบด้วย

1) การกำหนดประชากรร่วมออกแบบ

เป็นกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงสร้างกฎหมาย ว่าด้วยกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นประชากรกลุ่ม Co - Design รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน แยกออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มกระบวนการยุติธรรม จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มประชาชน จำนวน 4 คน

ประชากรผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 4 กลุ่ม แยกออกเป็นประชากรผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะกับประชากรผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มผสม

ประชากรกลุ่มเฉพาะ หมายถึง ประชากรที่มีประสบการณ์หรือมีหน้าที่เฉพาะในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเป็นผู้ใช้หรือบังคับใช้กฎหมายที่บัญญัติการกระทำความผิดที่มีการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แฝงอยู่ มีทั้งหมด 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ได้แก่

กลุ่มเฉพาะที่ 1 กลุ่มกระบวนการยุติธรรม จำนวน 4 คน

กลุ่มเฉพาะที่ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 4 คน

กลุ่มเฉพาะที่ 3 กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 4 คน

กลุ่มเฉพาะที่ 4 กลุ่มประชาชน จำนวน 4 คน

ภาพประกอบที่ 5.1 ประชากรกลุ่มเฉพาะ

ประชากรกลุ่มผสม หมายถึง ประชากรที่มาจากกลุ่มเฉพาะ แยกมากลุ่มละ 1 คน เพื่อผสมรวมเป็น 4 คน ต่อ 1 กลุ่ม ดังนั้นแต่ละกลุ่มผสม จึงประกอบด้วย พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่กองบังคับการปราบปรามการค้ายนุษย์ เจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน นักวิชาการ และประชาชน

ภาพประกอบที่ 5.2 ประชากรกลุ่มผสม

การจัดให้มีประชากรในกลุ่มเฉพาะที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ และการปฏิบัติงานในระดับเดียวกันได้มีการอภิปรายร่วมกันในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในโครงสร้างกฎหมาย จึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันนัก ส่วนกลุ่มผสม ก็มีตำแหน่ง ประสบการณ์ และการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เมื่อได้ร่วมอภิปรายกันอาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคนแต่ก็ต้องมีข้อสรุปของกลุ่มผสม

2) การจัดเตรียมสถานที่จัดทำ Co-Design

โดยเหตุที่กำหนดประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม สถานที่จึงต้องแยกเป็น 4 โต๊ะห่างจากกัน เพื่อไม่ให้การร่วมแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มรบกวนกัน แต่อยู่ในห้องเดียวกัน จึงจำเป็นที่จะเป็นห้องขนาดใหญ่ ซึ่งการวิจัยนี้ได้ใช้ ห้องไอวี 5 โรงแรมที่เค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ในกรุงเทพมหานครที่มีกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ และประชากรผู้มีส่วนได้เสียทั้งกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสมร่วมจัดทำ Co - Design มีความสะดวกในการเดินทาง

3) การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำ Co-Design

ผู้วิจัยจัดเตรียมกระดาษแผ่นใหญ่และเครื่องเขียนสำหรับเขียนคำตอบจากมติของแต่ละกลุ่ม พร้อมแท่นที่ตั้งเพื่อใช้ในการจดประเด็นคำตอบของแต่ละกลุ่มเพื่อการนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่ม

4) การจัดเตรียมเลขานุการกลุ่ม

เป็นการจัดหาผู้ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อทำการบันทึกประเด็นและคำตอบของกลุ่มสำหรับนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมการทำ Co-Design

1.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงเช้า ที่เป็นช่วงแรกเป็นการจัดทำ Co-Design กลุ่มเฉพาะ การวิจัยใช้เวลาดำเนินการประมาณ 3 ชั่วโมง มีการดำเนินการ ดังนี้

1) กลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มเลือกผู้แทนกลุ่มที่จะทำหน้าที่รายงานผลของกลุ่มต่อกลุ่มอื่น ๆ เมื่อเสร็จสิ้นการร่วมทำ Co-Design

2) ผู้วิจัยนำเสนอวัตถุประสงค์ของการทำ Co-Design และนำเสนอประเด็นที่ได้วิเคราะห์มาจากบทที่ 4 เพื่อให้ประชากรในกลุ่มเฉพาะได้รับทราบและเข้าใจในแต่ละประเด็น รวมทั้งเป็นแนวทางในการอภิปรายในแต่ละประเด็น และการร่วมออกแบบ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะที่มีวิชาชีพหรือประสบการณ์คล้ายคลึงกัน

ภาพประกอบที่ 5.3 การนำเสนอประเด็นการทำ Co-Design

คำตอบที่ได้มาจากการอภิปรายในกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มเมื่อมีการนำเสนอต่อที่ประชุมแล้วถือว่า เป็นการเสร็จสิ้นการดำเนินการมีส่วนร่วมออกแบบของประชากรกลุ่มเฉพาะซึ่งจะเป็นข้อมูลที่การวิจัยได้ นำไปสู่การวิเคราะห์ต่อไป

ภาพประกอบที่ 5.4 การนำเสนอผลของกลุ่มเฉพาะ

3) ช่วงบ่าย เป็นช่วงที่สอง เป็นการจัดทำ Co - Design กลุ่มผสมใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง มีการดำเนินการเช่นเดียวกับกลุ่มเฉพาะ

ภาพประกอบที่ 5.5 การอภิปรายประชากรกลุ่มผสม

1.3 ประเด็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ได้คำตอบของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นประเด็นที่จะไปจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับประชากรทั้งกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสมได้ร่วมกันอภิปราย ซึ่งอาจจะยึดหรือไม่ยึดตามประเด็นเหล่านี้ก็ได้ หรืออาจมีการเพิ่มเติมบางประเด็นก็ได้

ประเด็น Co - Design ที่เป็นแนวทางมี 6 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 คำนิยาม

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางสีผิว เพศ วัย เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ โดยทุกคนต้องได้รับการเคารพสิทธิในชีวิตและร่างกายของมนุษย์อย่างเสมอภาคกัน ไม่เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและภายหลังจากตายด้วย

“สิทธิขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนพึงมีตามธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็สีผิว เพศ วัย เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ รวมไปถึงสิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน

“การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ หรือที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพของมนุษย์ที่มีความร้ายแรงตามกฎหมายนี้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงอันตรายอันเป็นผลปกติจากหรือสืบเนื่องจากการลงโทษทัั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรืออ้ายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

“การลดทอนคุณค่า” หมายความว่า การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น หรือการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยการด้อยค่าเสมือนผู้นั้นเป็นวัตถุ สิ่งของ หรือสัตว์ และการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า บุคคลซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือได้รับมอบอำนาจ หรือได้รับการแต่งตั้ง อนุญาต สนับสนุน หรือยอมรับโดยตรงหรือโดยปริยาย จากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กันฉันนั้นสามีภริยา

ซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

“ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดกระทำโดยเจตนาถึงเห็นผลไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยการกล่าววาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ หรือเป็นการกระทำในลักษณะของการเลือกปฏิบัติที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพของมนุษย์ เป็นความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

ประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

“การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว สิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยภายในราชอาณาจักร เสรีภาพในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพในการศึกษาหาความรู้ สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะและข้อมูลทางราชการ สิทธิในการแจ้งความร้องทุกข์ สิทธิของเด็ก คนชรา และคนพิการ สิทธิของผู้บริโภค สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา สิทธิของบุคคลากรรัฐ เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการประกอบอาชีพการงาน เสรีภาพทางการเมือง เสรีภาพของสื่อมวลชน เป็นการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน”

ประเด็นที่ 4 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทนในการร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย

ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทนในการร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย

(1) ผู้เสียหาย

(2) คู่สมรส บุตร บิดามารดา

ประเด็นที่ 5 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

- (1) ให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแฝง
- (2) อื่น ๆ

ประเด็นที่ 6 บทกำหนดโทษ

- (1) อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น
- (2) การชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้
- (3) การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)

1.4 ผลการทำ Co- Design ประชากรกลุ่มเฉพาะ

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มได้อภิปรายร่วมกันในประเด็นที่กำหนดไว้และได้คำตอบแยกตามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คำนิยาม

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางสีผิว เพศ วัย เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ โดยทุกคนต้องได้รับการเคารพสิทธิในชีวิตและร่างกายของมนุษย์อย่างเสมอภาคกัน ไม่เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและภายหลังจากตายด้วย”

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับคำนิยามนี้ โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมให้ผู้วิจัยตรวจสอบว่าถ้อยคำใน “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ครอบคลุมความหมายทั้งหมดแล้วหรือไม่ และประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 กลุ่มนักวิชาการ ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

- (1) ในส่วนที่บอกว่า “ติดตัวมาตามธรรมชาติ” นั้น อาจไม่ครอบคลุมถึงเรื่อง “เพศทางเลือก” ด้วยเหตุนี้ ให้ผู้วิจัยไปพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป
- (2) ให้พิจารณาตัดคำว่า “ไม่เลือกปฏิบัติ” ออก เนื่องจากซ้ำซ้อนกับคำว่า “เสมอภาค”
- (3) ให้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมว่า “ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางเพศ อายุ เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม” โดยไม่มี “ฯลฯ”
- (4) ให้พิจารณาเรื่องรวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและภายหลังจากตายด้วยให้มีความชัดเจนด้วย เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในส่วนนี้ที่เป็นแนวคิดที่ท้าทายต่อนักกฎหมายของไทย

“สิทธิขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว สิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยภายในราชอาณาจักร เสรีภาพในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพในการศึกษาหาความรู้ สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะและข้อมูลทางราชการ สิทธิในการแจ้งความร้องทุกข์ สิทธิของเด็ก คนชรา และคนพิการ สิทธิของผู้บริโภค สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา สิทธิของบุคลากรรัฐ เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการประกอบอาชีพการงาน เสรีภาพทางการเมือง เสรีภาพของสื่อมวลชน เป็นการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน”

ในประเด็นนี้ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับคำนิยามนี้ โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 มีข้อสังเกตเพิ่มเติมให้ตรวจสอบว่าถ้อยคำใน “สิทธิขั้นพื้นฐาน” ครอบคลุมความหมายทั้งหมดแล้วหรือไม่ และประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

- (1) ในส่วนที่บอกว่า “คิดตัวมาตามธรรมชาติ” นั้น อาจไม่ครอบคลุมถึงเรื่อง “เพศทางเลือก” ด้วยเหตุนี้ ให้ผู้วิจัยไปพิจารณาว่าจะดำเนินการแก้ไขอย่างไรต่อไป
- (2) ให้พิจารณาตัดคำว่า “ไม่เลือกปฏิบัติ” ออก เนื่องจากซ้ำซ้อนกับคำว่า “เสมอภาค”
- (3) ให้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมว่า “ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางเพศ อายุ เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม” โดยไม่มี “ฯลฯ”

และประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่มประชาชน ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมในส่วนของสิทธิทางเพศ

“การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ หรือที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพของมนุษย์ ที่มีความร้ายแรงตามกฎหมายนี้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงอันตรายอันเป็นผลปกติจากหรือสืบเนื่องจากการลงโทษที่พึงชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 กลุ่มนักวิชาการ และประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 เจ้าหน้าที่รัฐ ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ให้พิจารณาตัดคำว่า “ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ออก เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวควรจะไปอยู่ใน

บทกำหนดโทษที่มีความร้ายแรงมากกว่า และประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 กลุ่มประชาชน ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ให้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม “การกระทำใด ๆ โดยจงใจหรือประมาท...” พิจารณาตัดคำว่า “หรือ” ให้เพิ่มคำว่า “โดยที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สินทางทำมาหาได้ วิธีการดำรงชีวิต หรือเสรีภาพ...”

“การลดทอนคุณค่า” หมายความว่า “การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น หรือการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยการด้อยค่าเสมือนผู้นั้นเป็นวัตถุ สิ่งของ หรือสัตว์ และการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม”

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “การลดทอนคุณค่า” โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 กลุ่มนักวิชาการ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมให้พิจารณาตัด “สิ่งของ หรือสัตว์ และการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม” ออก

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า “บุคคลซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือได้รับมอบอำนาจ หรือได้รับการแต่งตั้ง อนุญาต สนับสนุน หรือยอมรับโดยตรงหรือโดยปริยาย จากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย”

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับคำนิยาม คำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 กระบวนการยุติธรรม ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ให้ไปศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” โดยให้ไปศึกษาพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 จะทำให้คำนิยามต่าง ๆ มีความสมบูรณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะทำให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประชากรกลุ่มเฉพาะกลุ่ม 4 ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ให้พิจารณาเพิ่มเติมในส่วนของ “...แต่งตั้ง อนุญาต สนับสนุน ตัวแทน ที่ยอมรับโดยตรง...”

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา ซึ่งมีได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับคำนิยาม คำว่า “ผู้เสียหาย” โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ มีข้อสังเกตว่า ให้พิจารณาคำว่า “คู่สมรส” ว่า ครอบคลุม “คู่ชีวิต” หรือไม่ และควรระบุถึงบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายด้วย และประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 นักวิชาการ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ให้ไปศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้คำว่า “คู่ชีวิต” แทนคู่สมรส

คำตอบที่ได้จากประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม ในประเด็นคำนิยามนี้มีความเห็นสอดคล้องกับคำนิยามที่ให้ไว้โดยมีข้อเสนอแนะนำไปศึกษากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะคำนิยาม “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “ผู้เสียหาย”

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยกำหนดว่า “ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดกระทำโดยเจตนา เล็งเห็นผลไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยการกล่าววาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ หรือเป็นการกระทำในลักษณะของการเลือกปฏิบัติที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพของมนุษย์ เป็นความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และองค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดว่า “การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด อันเป็นเหตุให้สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว สิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยภายในราชอาณาจักร เสรีภาพในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพในการศึกษาหาความรู้ สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะและข้อมูลทางราชการ สิทธิในการแจ้งความร้องทุกข์ สิทธิของเด็ก คนชรา และคนพิการ สิทธิของผู้บริโภค สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา สิทธิของบุคลากรรัฐ เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการประกอบอาชีพการงาน เสรีภาพทางการเมือง เสรีภาพของสื่อมวลชน เป็นการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน”

องค์ประกอบทั้งสองประเด็นนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันจึงได้ให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสียได้หาคำตอบในสองประเด็นร่วมกัน

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับองค์ประกอบในการทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยทั้งสี่กลุ่มให้ตัดคำว่า “ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ” และเปลี่ยนเป็น “บุคคลใด” แทน และให้ตัดคำว่า “เล็งเห็นผล” ออก โดยประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 กระบวนการยุติธรรม และประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 เจ้าหน้าที่รัฐ ได้ให้พิจารณาเพิ่มเติมในส่วนของ “กระทำการใด (โดยไม่ต้องระบุว่า จงใจ เจตนา หรือประมาท)” และให้พิจารณาองค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กับองค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็น

สิทธิขั้นพื้นฐานว่าซ้ำซ้อน ประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 นักวิชาการ ให้พิจารณาเรื่อง “การกระทำโดยละเว้น” หรือ “งดเว้นการกระทำ” โดยให้พิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชนและสภาพแวดล้อมประกอบ และประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 ให้ตัดคำว่า “เล็งเห็นผล” ออก โดยให้ใช้คำว่า “จงใจ หรือประมาทเลินเล่อ” แทน

ประเด็นที่ 4 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทนในการร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหาย หรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย

(1) ผู้เสียหาย

(2) คู่สมรส บุตร บิดามารดา

จากการอภิปรายของประชากรกลุ่มเฉพาะจำนวน 4 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มได้อภิปราย โดยให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ผู้เสียหาย

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับการกำหนดว่า “ผู้เสียหาย” เป็นผู้มีสิทธิ ร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทน ในการร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย โดยให้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมตรงกับคำนิยาม “ผู้เสียหาย”

(2) คู่สมรส บุตร บิดามารดา

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นพ้องต้องกันว่า ให้ตัดออกไป เนื่องจากซ้ำซ้อน กับ (1) ผู้เสียหาย

ประเด็นที่ 5 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(1) ให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแฝง

(2) อื่น ๆ

จากการอภิปรายของประชากรกลุ่มเฉพาะจำนวน 4 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มได้อภิปราย โดยให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ตามมาตรการแต่ละข้อ ดังนี้

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับการกำหนดมาตรการในการคุ้มครอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยการให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น ความผิดแฝง เนื่องจากกรณีดังกล่าวไม่มีการดำเนินคดีทำให้ในส่วนของ การละเมิดศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ไม่ได้รับการคุ้มครอง

(5) อื่น ๆ

ในส่วนนี้ ประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 กระบวนการยุติธรรม มีความเห็นว่า ควรมีการกำหนดมาตรการระงับข้อพิพาทเชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกรณีเร่งด่วน และประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 ประชาชน มีความเห็นให้ เพิ่มมาตรการในการป้องกันไม่มีค่าธรรมเนียม และการพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (การพิจารณาคดีออนไลน์) เพื่อลดภาระในด้านค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมศาลและค่าเดินทางมายังศาลของผู้เสียหาย และทำให้การดำเนินการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการแก้ไขเยียวยาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลทำให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 6 บทลงโทษ

บทลงโทษ กำหนดให้มีบทลงโทษจากการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนี้

(1) อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น

(2) การชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้

(3) การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)

จากการอภิปรายของประชากรกลุ่มเฉพาะจำนวน 4 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มได้อภิปราย โดยให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับการกำหนดอัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น

(2) การชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับการกำหนดการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้

(3) การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม เห็นด้วยกับการการลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages) โดยให้เพิ่มเติม การปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษนั้นจะให้ปรับในอัตราเท่าใด

ทั้งนี้ ประชากรกลุ่มเฉพาะได้มีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(1) แยกกระบวนการความผิดทางอาญาและกระบวนการความผิดทางแพ่งออกจากกันให้ชัดเจน และอาจกำหนดให้ หากผู้กระทำละเมิดฯ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจกำหนดให้รับโทษหนักขึ้นกว่าประชาชน

(2) ควรระบุนมาตรการหรือควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษและระดับโทษที่แตกต่างกันตามความร้ายแรงในการละเมิดฯ ทั้งฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน

(3) ในกรณีเป็นกระทำการที่ทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ควรเป็นเหตุกรรจ์ ที่ทำให้ผู้กระทำการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องได้โทษหนักขึ้น การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ปัจจุบันยังขาดความชัดเจน เป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดคำนิยาม และการดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้มีความชัดเจน เพื่อให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รัฐจะสามารถอำนวยความสะดวกต่อผู้เสียหายจากการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายโดยตรง หรือผู้เสียหายโดยอ้อม และเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนผู้ที่จะกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อผู้อื่น เช่นนี้จึงเป็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักนิติรัฐและนิติธรรมซึ่งประชากรกลุ่มเฉพาะที่มีการอภิปรายจนได้ข้อสรุปของแต่ละกลุ่มมานั้นล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ในการที่จะนำมาไปจัดทำเป็นร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ “เป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ซึ่งผลการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มเฉพาะในประเด็นทั้ง 6 ประเด็นนั้น พบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันทั้ง 4 กลุ่ม (โปรดดู ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบความเห็นของประชากรกลุ่มเฉพาะ)

ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบความเห็นของประชากรกลุ่มเฉพาะ

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กลุ่ม 1*	กลุ่ม 2*	กลุ่ม 3*	กลุ่ม 4*
ประเด็นที่ 1 คำนิยาม				
1.1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	✓	✓	✓
1.2 สิทธิขั้นพื้นฐาน	✓	✓	✓	✓

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กลุ่ม 1*	กลุ่ม 2*	กลุ่ม 3*	กลุ่ม 4*
1.3 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	✓	✓	✓
1.4 การลดทอนคุณค่า	✓	✓	✓	✓
1.5 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	✓	✓	✓	✓
1.6 ผู้เสียหาย	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 4 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ฯ				
4.1 ผู้เสียหาย	✓	✓	✓	✓
4.2 คู่สมรส บุตร บิดามารดา	✗	✗	✗	✗
ประเด็นที่ 5 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์				
5.1 ให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแฝง	✓	✓	✓	✓
5.2 อื่น ๆ	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 6 บทลงโทษ				
6.1 อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น	✓	✓	✓	✓
6.2 การชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้	✓	✓	✓	✓
6.3 การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)	✓	✓	✓	✓

กลุ่มเฉพาะ 1 กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

กลุ่มเฉพาะ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

กลุ่มเฉพาะ 3 กลุ่มนักวิชาการ

กลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่มประชาชน

1.5 ผลการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มผสม

ช่วงบ่าย เป็นการจัดทำ Co - Design สำหรับกลุ่มผสม การร่วมกันปรึกษาหารือและอภิปรายในกลุ่มใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง การดำเนินการเช่นเดียวกับกลุ่มเฉพาะในช่วงเช้า

ประชากรกลุ่มผสมที่มาจากกรนำเอาประชากรกลุ่มเฉพาะแยกมากลุ่มละ 1 คน เพื่อผสมรวมเป็น 4 กลุ่ม จะทำให้เกิดความหลากหลาย ซึ่งหากนำเอาประเด็นในการทำ Co-Design เดียวกันกับประชากรกลุ่มเฉพาะ จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนตามประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเกิดมีความคิดเห็นที่คล้อยตามกันหรือขัดแย้งกันก็ได้ แต่ก็ต้องมีคำตอบที่เป็นมติร่วมกันของกลุ่ม (ดังภาพประกอบที่ 5.6 กลุ่มผสมร่วมปรึกษาหารือ และอภิปราย)

ภาพประกอบที่ 5.6 กลุ่มผสมร่วมปรึกษาหารือ และอภิปราย

กลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ภายหลังจากร่วมปรึกษาหารือและอภิปรายร่วมกันแล้ว ให้กลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มที่จะทำหน้าที่นำเสนอหรือรายงานผลจากข้อตกลงของกลุ่ม (ดังภาพที่ 5.7 กลุ่มผสมอภิปราย ในการร่วมออกแบบ Co-Design)

ภาพประกอบที่ 5.7 กลุ่มผสมอภิปราย ในการร่วมออกแบบ Co-Design

เนื่องจากการร่วมออกแบบ Co-Design ประชากรกลุ่มผสม มีประเด็นในการร่วมออกแบบ เป็นประเด็นเดียวกันกับการร่วมออกแบบในช่วงเช้าของกลุ่มเฉพาะ ผลของคำตอบที่ได้จากการร่วมออกแบบ Co-Design ประชากรกลุ่มผสม จึงมีความเห็นที่คล้ายคลึงกับการร่วมออกแบบในช่วงเช้าของกลุ่มเฉพาะ จึงจะขออภิปรายในส่วนที่แตกต่างเล็กน้อย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คำนิยาม

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “สิทธิขั้นพื้นฐาน” และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า โดยเน้นย้ำในส่วนคำว่า “ตามธรรมชาติ” เนื่องจากเรื่องเพศในปัจจุบันมีความหลากหลายทางเพศ ทั้งที่ ธรรมชาติกำหนดเพศไว้เพียงเพศชายหรือเพศหญิง ซึ่งไม่เป็นไปตามบริบทในยุคปัจจุบัน และเป็นสิทธิที่ประชาชนกำลังให้ความสนใจและเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “การลดทอนคุณค่า” และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า โดยเน้นย้ำให้ศึกษาเพิ่มเติมนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ที่อยู่ในบทบัญญัติต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้คำนิยาม “เจ้าหน้าที่” มีความครอบคลุมและสมบูรณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะทำให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับคำนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า โดยให้ใช้คำว่า “คู่ชีวิต” น่าจะครอบคลุมความหมายมากกว่า “คู่สมรส” และควรระบุถึงบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายในการดำเนินการแทนด้วย

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับ “องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และ “องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน” และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า โดยประชากรกลุ่มผสม 1 ได้ให้คำแนะนำว่า ควรเปลี่ยนจาก “องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน” เป็น “องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน” เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน โดยเน้นย้ำในส่วนของผู้กระทำ และองค์ประกอบภายใน (จงใจ (กระทำการ ละเว้นกระทำการ และงดเว้นกระทำการ) หรือประมาทเลินเล่อ) เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการที่จะเป็นฐานในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของราชอาณาจักรไทยต่อไป

ประเด็นที่ 4 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ฯ

(1) ผู้เสียหาย

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับการกำหนดผู้มีสิทธิร้องทุกข์ กล่าวหาฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทนในการร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย ในข้อ (1) ผู้เสียหาย และมีคำแนะนำเหมือนดังเช่นกลุ่มประชากรเฉพาะในช่วงเช้า โดยเน้นย้ำให้ไปตรวจสอบคำนิยาม “ผู้เสียหาย” ให้ครอบคลุมและชัดเจน

(2) คู่สมรส บุตร บิดามารดา

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดผู้มีสิทธิร้องทุกข์ กล่าวหาฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทนในการร้องทุกข์

กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย ในข้อ (2) คู่สมรส บุตร บิดามารดา เนื่องจากซ้ำซ้อนกับข้อ (1) ผู้เสียหาย

ประเด็นที่ 5 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับการกำหนดการดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแผกส่วนมาตรการอื่น ๆ ตามที่กลุ่มประชากรในการทำ Co-Design เพิ่มเติม คือ ควรมีการกำหนดมาตรการระงับข้อพิพาทเชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกรณีเร่งด่วน และประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 ประชาชน มีความเห็นให้ เพิ่มมาตรการในการฟ้องแบบไม่มีค่าธรรมเนียม และการพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (การพิจารณาคดีออนไลน์) เพื่อลดภาระในด้านค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมศาลและค่าเดินทางมายังศาลของผู้เสียหาย และทำให้การดำเนินการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการแก้ไขเยียวยาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลทำให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงจะนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ประเด็นที่ 6 บทลงโทษ

(1) อัตรโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตรโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับการกำหนดบทลงโทษนี้

(2) การชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ให้นำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับการกำหนดการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนี้

(3) การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)

ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม ได้เห็นด้วยกับการกำหนดการลงโทษปรับในเชิงลงโทษนี้ ทั้งนี้ ประชากรกลุ่มผสม 1 ได้มีคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดโทษ ดังนี้

(1) หากเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษหนักขึ้น

(2) หากพิสูจน์ได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐผิดจริง ให้หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในทันที

(3) ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลให้พิจารณาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย

ประชากรกลุ่มผสม 2 ได้มีคำแนะนำเพิ่มเติมว่า การลงโทษปรับเชิงลงโทษนั้นให้พิจารณาถึงข้อหาที่กระทำความผิดให้ชัดเจน เพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในการลงโทษได้ตามหลักความได้สัดส่วน

ประชากรกลุ่มผสม 3 ได้มีคำแนะนำเพิ่มเติมว่า ในส่วนของการลงโทษให้ปฏิบัติตามดุลพินิจของศาล (ใช้มาตรา 438 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม)

ประชากรกลุ่มผสม 4 ได้มีคำแนะนำเพิ่มเติมว่า ให้จัดทำมาตรการเพิ่มเติมหรือบทบัญญัติในกฎหมายต้นแบบนี้ให้สามารถลงโทษตามบทบัญญัตินี้ได้เลย โดยไม่ต้องไปพิจารณาตามกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะอื่นอีก เพื่อหลีกเลี่ยงกับใช้หลักการลงโทษบทหนักเพียงบทเดียว เนื่องจากกฎหมายต้นแบบนี้ต้องการให้เกิดการลงโทษอีกบทอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความตระหนักก่อนจะทำการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่บุคคลอื่น

กล่าวโดยสรุปผลจากการทำ Co - Design คำตอบของ ประชากรกลุ่มผสมนี้ส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องตรงกันในแต่ละประเด็น

แนวคิดในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีลักษณะที่เป็นนามธรรม จึงต้องมีการกำหนดการดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อที่จะเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะทำให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จากเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีฐานกฎหมายที่จะรองรับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นจึงเป็นความสำคัญจะต้องปฏิบัติตามดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 นั้น กลุ่มผสมทั้งสี่กลุ่มมีความเห็นให้มีขั้นตอนและกระบวนการตามที่กำหนดไว้ในแต่ละประเด็นและเสนอหากจะให้มีการบังคับใช้กฎหมายแล้วก็ต้องใช้วิธีการกำหนดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมาตรการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ขึ้นมาเป็น“กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เพื่อเป็นฐานที่จะรองรับในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทย เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหายจากการทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้ได้รับความยุติธรรมดังกล่าวข้างต้น เช่นนี้จึงเปรียบเทียบคำตอบจากประชากรกลุ่มผสม ดังที่ได้คำตอบมาข้างต้น (ดูตารางที่ 5.2 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มผสม)

ตารางที่ 5.2 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มผสม

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กลุ่ม 1*	กลุ่ม 2*	กลุ่ม 3*	กลุ่ม 4*
ประเด็นที่ 1 คำนิยาม				
1.1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	✓	✓	✓
1.2 สิทธิขั้นพื้นฐาน	✓	✓	✓	✓
1.3 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	✓	✓	✓
1.4 การลดทอนคุณค่า	✓	✓	✓	✓
1.5 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	✓	✓	✓	✓
1.6 ผู้เสียหาย	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 4 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ฯ				
4.1 ผู้เสียหาย	✓	✓	✓	✓
4.2 คู่สมรส บุตร บิดามารดา	✗	✗	✗	✗
ประเด็นที่ 5 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์				
5.1 ให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแฝง	✓	✓	✓	✓
5.2 อื่น ๆ	✓	✓	✓	✓
ประเด็นที่ 6 บทลงโทษ				
6.1 อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น	✓	✓	✓	✓
6.2 การชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 2 ละเมิด มาใช้	✓	✓	✓	✓

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กลุ่ม 1*	กลุ่ม 2*	กลุ่ม 3*	กลุ่ม 4*
6.3 การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)	✓	✓	✓	✓

1.6 การเปรียบเทียบผลการทำ Co-Design ระหว่างกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม

จากผลของการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของประชากรผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสมตามที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น เมื่อนำเอาคำตอบที่ได้มาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม พบว่าประเด็นส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน มีเพียงประเด็นย่อยที่ให้ผู้วิจัยไปศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประเทศไทยต่อไป (ดูตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม)

ตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กลุ่มเฉพาะ	กลุ่มผสม
ประเด็นที่ 1 คำนิยาม		
1.1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4	4
1.2 สิทธิขั้นพื้นฐาน	4	4
1.3 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4	4
1.4 การลดทอนคุณค่า	4	4
1.5 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	4	4
1.6 ผู้เสียหาย	4	4
ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4	4
ประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน	4	4
ประเด็นที่ 4 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์		
4.1 ผู้เสียหาย	4	4
4.2 คู่สมรส บุตร บิดามารดา	0	0
ประเด็นที่ 5 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์		

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	กลุ่มเฉพาะ	กลุ่มผสม
5.1 ให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแฝง	4	4
5.2 อื่น ๆ	4	4
ประเด็นที่ 6 บทลงโทษ		
6.1 อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น	4	4
6.2 การชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนำหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเมิด มาใช้	4	4
6.3 การลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ (Punitive Damages)	4	4

2. การเปรียบเทียบประเด็นโครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จากผลการวิจัยกับผลการทำ Co-Design

ประเด็น โครงสร้างกฎหมายที่เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ที่นำมาเป็นประเด็นในการจัดทำกรมีส่วนร่วม ออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) และได้คำตอบมาจากประชากรกลุ่มเฉพาะ และกลุ่มผสม ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับร่างคำตอบในประเด็นที่จะนำไปสู่การร่างกฎหมายต้นแบบพบว่า ประเด็นส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องตรงกัน ในทิศทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมาย คือการสร้างกฎหมายเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีประเด็นโครงสร้างหลักที่เหมือนกัน คือ

1) นิยาม “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “สิทธิขั้นพื้นฐาน” “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “การลดทอนคุณค่า” “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “ผู้เสียหาย” แต่มีรายละเอียดที่กลุ่มประชากรในการทำ Co - Design เพิ่มเติม คือ เพศในปัจจุบันไม่เป็นไปตามความหมายของเพศตามธรรมชาติ และให้พิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในหลากหลายทางเพศด้วย

2) องค์ประกอบการกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน แต่มีรายละเอียดที่กลุ่มประชากรในการทำ Co-Design เพิ่มเติม คือ ควรใช้คำว่า

“บุคคลใด” แทนผู้กระทำ และให้ตัดคำว่า “เล็งเห็นผล” ให้ใช้คำว่า “กระทำการใด” และให้หมายความรวมถึง “การกระทำโดยละเว้น” หรือ “งดเว้นการกระทำ” ด้วย

3) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องฯ ให้ยกเลิกคู่สมรส บุตร บิดามารดา เนื่องจากมีความชำช้อนกับผู้เสียหายในคำนิยาม

4) การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยกำหนดให้มีการดำเนินคดีควบคู่กับการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแฝง

5) บทกำหนดโทษ อัตราโทษทางอาญากำหนดให้ใช้อัตราโทษตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น การชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้นำหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ละเอียด มาใช้ และการลงโทษปรับใช้หลักค่าปรับเชิงลงโทษ แต่มีรายละเอียดที่กลุ่มประชากรในการทำ Co-Design เพิ่มเติม คือ แยกกระบวนการความผิดทางอาญาและกระบวนการความผิดทางแพ่งออกจากกันให้ชัดเจน หากผู้กระทำละเมิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจกำหนดให้รับโทษหนักขึ้นกว่าประชาชน ให้ระบุนุมาตรการหรือควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษและระดับโทษที่แตกต่างกันตามความร้ายแรงในการละเมิด ทั้งฐานละเมิดศักดิ์ศรีฯ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน และในกรณีที่เป็นการกระทำที่ทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ควรเป็นเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้กระทำการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องได้โทษหนักขึ้น

ส่วนผลการวิจัยก็มีความสอดคล้องกับความเห็นของผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นประชากร Co-Design ที่ต้องการให้เกิดคำนิยาม องค์ประกอบการกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ องค์ประกอบการกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน หรือเป็นผู้แทนในการร้องทุกข์ กล่าวหา ฟ้องร้องดำเนินคดี เรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทนผู้เสียหาย การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และบทกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาประเทศและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทยให้เป็นไปตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในระดับสากล

3. การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการตรากฎหมายใหม่ทั้งฉบับ จึงต้องมีหลักเกณฑ์ในการตรากฎหมาย ดังนี้

3.1 ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 ได้กำหนดว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง”

วรรคสอง “ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป”

วรรคสาม “รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่กำหนด พึงกำหนด หลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง”

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 77 นี้กำหนดไว้เพื่อมิให้มีการจัดทำกฎหมายในลักษณะของการฟุ่มเฟือย และให้ตรากฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดการสร้างภาระเกินจำเป็นแก่ประชาชน ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณากับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนนั้น มีวัตถุประสงค์ในการทำให้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 มาตรา 26 - มาตรา 45 มีการบังคับใช้ โดยในการจัดทำกฎหมายต้นแบบฉบับนี้ได้นำหลักการสำคัญในการควบคุมเนื้อหาของร่างกฎหมายที่ใช้ระบบคณะกรรมการ ในกฎหมายได้เฉพาะกรณีที่กำหนด และการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาการดำเนินการให้ชัดเจน และมีการกำหนดโทษทางอาญาเนื่องจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง โดยที่การจัดทำกฎหมายต้นแบบฉบับนี้ได้ใช้กระบวนการให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมกันออกแบบ โครงสร้างกฎหมาย และนำร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นมานั้นให้ประชาชนได้ร่วมกันวิพากษ์ในรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

จากกระบวนการจัดทำกฎหมายต้นแบบนี้เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของการจัดทำกฎหมายต้นแบบ กับบทบัญญัติมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว พบว่ากฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นบทบัญญัติใหม่ที่มีความจำเป็นเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่จะกำหนดมาตรการการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองเอาไว้ แต่กลับไม่มีการบัญญัติการดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เลย เป็นเหตุให้ไม่สามารถคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพได้ และกฎหมายต้นแบบนี้ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมาย หรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ แต่อย่างใด อีกทั้ง แม้กฎหมายต้นแบบนี้จะมีการกำหนดโทษทางอาญาเอาไว้ เนื่องจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน ย่อมมีความร้ายแรง และมีผลกระทบต่อคุณค่าของความเป็นมนุษย์และสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จึงกล่าวได้ว่ากฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

3.2 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) ฉบับวันที่ 24 สิงหาคม 2560 ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ 4.7.1 ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยการความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรมแก่การดำเนินธุรกิจทั้งในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจเฉพาะ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิต การค้า การบริการ และสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้งการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม

จากยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเมื่อพิจารณาการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นกฎหมายที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการบังคับใช้จึงเท่ากับเป็นการสร้างหลักประกันในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้แก่ประชาชนและจะทำให้สถานการณ์

การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทยที่เรื้อรังกลับบรรเทาเบาบางลง จึงมีความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

3.3 การตรวจสอบหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ ร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายขึ้นเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยมีเหตุผลในการ ประกาศใช้ คือ “โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย การตรวจสอบ ความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน หลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ระบบการพิจารณาคดี การพิจารณาคดี เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบครอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ของ กฎหมายภายหลังเมื่อกฎหมายมีผลบังคับแล้วเพื่อจัดทำ ออกแบบกฎหมายให้ทันสมัยและ สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชน ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา 77 ประกอบกับมาตรา 258 ค.ด้านกฎหมาย (1) และ (3) ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

การจัดทำกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผล สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายตามหมวด 3 การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย มาตรา 21 บัญญัติว่าให้หน่วยงานของรัฐต้องตรวจสอบและ พิจารณาจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ 9 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยในกรณีที่มีการจัดทำร่าง พระราชบัญญัติหรือประมวลกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญด้วย

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเนื้อหา สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 3.1

2) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580)

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเนื้อหา สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 3.2

3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้กฎหมายให้คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้อย่างชัดเจน ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมต่อประชาชนผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักนิติธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลของกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Framework) ในหลักการประสิทธิภาพและหลักนิติธรรม

4) การยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการก่อกวนประชาชน

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือเป็นกรตรากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่สร้างกลไกในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยกฎหมายนี้มีจุดประสงค์มุ่งเน้นในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นรากฐานแห่งสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ทุกคน จึงไม่มีลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร ในทางกลับกัน ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้มีความชัดเจนในการกำหนดรูปแบบและการดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไปใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความรวดเร็ว ชัดเจน และเป็นกรอำนวยความสะดวกให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างมีความเสมอภาค

5) ไม่ใช้ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชนหรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีระบบอนุญาต การกำหนดระยะเวลาหรือขั้นตอนในการพิจารณาขึ้นคำขออนุญาตดำเนินการต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใด ๆ กับระบบอนุญาตจึงไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ข้อนี้

6) ไม่ใช้ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่น่าระบบคณะกรรมการมาใช้ ให้ระบุให้ชัดเจนด้วยว่ามติของคณะกรรมการผูกพันหน่วยงานที่มีผู้แทนเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งด้วย

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่ได้มีการใช้ระบบคณะกรรมการมาใช้ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

7) การมีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลยพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลยพินิจให้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญไว้ในร่างกฎหมายให้ชัดเจน

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่มีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลยพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

8) การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(2) เป็นกรณีไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นการกระทำที่มีความร้ายแรงต่อความเป็นมนุษย์ที่ในหลายกรณีกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายไว้ จึงเป็นไปตามเงื่อนไขข้างต้น

9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ยังไม่ปรากฏถึงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนด

จากการตรวจสอบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น พบว่าการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสอดคล้องตามหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายเพื่อตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายทั้ง 9 ข้อ แต่อย่างไร

4. กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แนวคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติมองว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นรากฐานแห่งสิทธิและเสรีภาพหรือสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งปวงเนื่องจากโดยสภาพพื้นฐานแห่งสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ นั้นเป็นผลของการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เมื่อมีแนวคิดในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว

จึงย่อมต้องคุ้มครองไปถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่อยู่ภายใต้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยการคุ้มครองดังกล่าว จึงต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 ที่ได้กำหนดว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” และการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 25 ถึงมาตรา 49 ที่ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพ ต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ด้วยเหตุนี้กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงกำหนดโครงสร้างของกฎหมายให้ครอบคลุมทั้งส่วนที่เป็นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ ส่วนที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

การจัดทำกฎหมายต้นแบบนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการ วิจัยตามที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 ประกอบด้วย การทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบโดยประชากรผู้มีส่วนได้เสีย ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมดได้ข้อคำตอบที่เป็น โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกฎหมายที่ร่างทิ้งฉบับเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายเช่นนี้มาก่อน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

4.1 โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

โครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ. ประกอบด้วยบทบัญญัติ 33 มาตรา แบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

บททั่วไป (มาตรา 1 ถึงมาตรา 5)

หมวด 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน (มาตรา 6 ถึงมาตรา 9)

ส่วนที่ 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 6 ถึงมาตรา 7)

ส่วนที่ 2 การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน (มาตรา 8 ถึงมาตรา 9)

หมวด 2 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 10 ถึงมาตรา 12)

หมวด 3 บทกำหนดโทษ (มาตรา 13 ถึงมาตรา 21)

4.2 หลักการและเหตุผล

เหตุผลในการร่างพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของไทยเป็นปัญหาเรื้อรังที่บทบัญญัติในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยเมื่อ ตรวจสอบบทบัญญัติต่าง ๆ ของไทยแล้ว ปรากฏว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้รับรอง แนวคิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฉบับพุทธศักราช 2550 และฉบับปัจจุบัน (ฉบับพุทธศักราช 2560) ในมาตรา 4

และได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ในมาตรา 25 ถึงมาตรา 49 และได้กำหนดองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไว้ คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่กลับไม่สามารถแก้ไขปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการไม่มีกฎหมายลำดับรองหรือพระราชบัญญัติใดที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นเชิงรุกไว้แต่อย่างใด จึงจำเป็นที่จะต้องมิกฎหมายฉบับนี้

4.3 ร่างกฎหมายว่าด้วยกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ. พร้อมหลักการและเหตุผล

การจัดทำกฎหมายฉบับนี้เป็นการจัดทำกฎหมายใหม่ทั้งฉบับ โดยมีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ.

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
1	พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ.”	เพื่อเป็นกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นไปตามมาตรา 4 และหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยมาตรา 25 ถึงมาตรา 49 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - ทฤษฎีอำนาจรัฐ
2	พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา	เพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมของคู่ความหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับ - ทฤษฎีความยุติธรรม
3	การคุ้มครองป้องกันการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่	เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายกลางในการป้องกันการคุ้มครอง

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	กฎหมายใดกำหนดวิธีการคุ้มครองป้องกันการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะที่ประกันความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่าลักษณะที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปวงชนชาวไทยในเบื้องต้น - ปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - หลักนิติรัฐ - หลักนิติธรรม
4	ในพระราชบัญญัตินี้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง โดยทุกคนต้องได้รับการเคารพสิทธิในชีวิตและร่างกายของมนุษย์อย่างเสมอภาคกัน รวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและภายหลังจากตายด้วย “สิทธิขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนพึงมีตามธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของ	เพื่อให้การให้คำนิยามความหมายเฉพาะสำหรับกฎหมายฉบับนี้ และกำหนดขอบเขตของกฎหมายให้มีความชัดเจนและสร้างความเข้าใจ - ปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหาย

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	บุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ รวมไปถึงสิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกิริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน ทางทำมาหาได้ วิถีการดำรงชีวิต และเสรีภาพของมนุษย์ ที่มีความร้ายแรง ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายอันเป็นผลปกติจากหรือสืบเนื่องจากการลงโทษทัณฑ์ขบถที่ชอบด้วยกฎหมาย “การลดทอนคุณค่า” หมายความว่า การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น หรือการกระทำใด ๆ ต่อผู้อื่น โดยการด้อยค่าเสมือนผู้นั้นมิใช่มนุษย์ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล รวมไปถึงได้รับการแต่งตั้ง อนุญาต สนับสนุน หรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจจากรัฐ หรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด	

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ โดยตรงหรือโดยปริยาย จากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และให้หมายความรวมถึง คู่สมรส คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินฉันท์สามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย “องค์กรตุลาการ” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร รวมไปถึงศาลชำนาญพิเศษด้วย	
5	ให้ นายกรัฐมนตรี รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้	เพื่อกำหนดผู้ที่ทำการรักษาการ และอำนาจในการออกกฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ - ทฤษฎีอำนาจรัฐ - หลักความเป็นอิสระ

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
หมวด 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน		
ส่วนที่ 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์		
6	บุคคลใดกระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกิริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ออนามัย จิตใจ ทรัพย์สิน ทางทำมาหาได้ วิธีการดำรงชีวิต และเสรีภาพของมนุษย์ที่มีความร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็นการคิดแฝงในความผิดฐานการค้ามนุษย์ แรงงาน การสลายการชุมนุมสาธารณะ และฐานความผิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดำเนินการตามคำพิพากษาขององค์กรตุลาการ หลังจากที่บุคคลนั้นถูกตัดสินว่ามีความผิดตามที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ หรือเป็นการกระทำที่เป็นผลมาจากการใช้กำลังนั้น เป็นไปโดยความจำเป็น ดังนี้ (1) เพื่อป้องกันบุคคลใด ๆ จากความรุนแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (2) ในกรณีการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือการป้องกันการหลบหนี	เพื่อเป็นองค์ประกอบความผิดที่จะใช้เป็นฐานในการดำเนินคดีละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น - ประชญาสำนักกฎหมายมหาชน - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - หลักความเสมอภาค - หลักนิติรัฐ - หลักนิติธรรม

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	ของบุคคลผู้ถูกคุมขัง โดยชอบด้วยกฎหมาย (3) ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อดำเนินการระงับเหตุจลาจลหรือการก่อความวุ่นวาย การดำเนินการนั้นไม่ถือว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	
7	การละเว้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามพระราชบัญญัตินี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ โดยต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษา อบรม และความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ	เพื่อเป็นข้อยกเว้นของการกระทำของรัฐบางประการที่อาจกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อมิให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่เคร่งเกินไปและให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่มีความจำเป็น - ปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - หลักความเสมอภาค - หลักนิติรัฐ - หลักนิติธรรม - หลักความจำเป็น

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
ส่วนที่ 2 การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน		
8	บุคคลใดกระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการ อันเป็นเหตุให้กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็ นสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิที่ไม่ต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้นเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ สิทธิที่จะไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว สิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก สิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการ สิทธิชุมชน สิทธิของผู้บริโภค สิทธิได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐ สิทธิการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของผู้ด้อยโอกาส เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง และสิทธิและเสรีภาพอื่นที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติห้ามไว้ รวมถึงเป็นความผิดแฝงในความผิด	เพื่อเป็นองค์ประกอบความผิดที่จะใช้เป็นฐานในการดำเนินคดีเฉพาะสำหรับกฎหมายฉบับนี้ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น - ปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - หลักความเสมอภาค - หลักนิติรัฐ - หลักนิติธรรม

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	ฐานการคำนัญญ์ แรงงาน การสลายการชุมนุม สาธารณะ และฐานความผิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการละเมิด ผู้นั้นกระทำผิดฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน	
9	การละเว้นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัตินี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ โดยต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ข้อยกเว้นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต้องมีใช้สิทธิและเสรีภาพ ดังต่อไปนี้ (1) สิทธิในการกำหนดเจตจำนงและสถานะทางการเมืองของตนอย่างเสรี (2) เสรีภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนภายใต้กฎหมาย (3) สิทธิและเสรีภาพในการมีชีวิต	เพื่อเป็นข้อยกเว้นของการกระทำของรัฐบางประการที่อาจกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อมิให้เกิดการคุ้มครองเพื่อเป็นข้อยกเว้นของการกระทำของรัฐบางประการที่อาจกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อมิให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่เคร่งเกินไปและให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่มีความจำเป็น และกำหนดข้อห้ามที่รัฐห้ามละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานบางประการเด็ดขาด เนื่องจากเป็นสิทธิที่สำคัญ - ปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - หลักความเสมอภาค - หลักนิติรัฐ - หลักนิติธรรม - หลักความจำเป็น

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	(4) สิทธิที่จะไม่ถูกรุกราน (5) สิทธิที่จะไม่ถูกลงเป็นทาส (6) สิทธิที่จะไม่ถูกจำคุกจากการไม่ อาจปฏิบัติราชการระหนึ่งตามสัญญา (7) สิทธิที่จะไม่ถูกพิจารณาหากไม่มี กฎหมาย (8) เสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือ ความเชื่อ	
หมวด 2 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์		
10	บุคคลใดถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ถือว่าเป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีสิทธิในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) ให้มีสิทธิร้องเรียน ร้องทุกข์ กล่าวโทษ ฟ้องร้องดำเนินคดี (2) ให้มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือ สินไหมทดแทน (3) ให้มีสิทธิขอไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดี หรือระหว่างการพิจารณาคดี (4) ให้มีสิทธิมอบอำนาจให้บุคคลอื่น ดำเนินการแทนตนได้ ตาม (1) - (3)	เพื่อกำหนดสิทธิในการดำเนินคดีของ ผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายทราบถึง สิทธิของตนในการคุ้มครองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน - แนวคิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ - แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหาย
11	ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ไม่สามารถที่จะดำเนินการเองได้ เพราะเหตุแห่งการตาย การถูกทำร้าย ร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือถูก กักขังโดยมิชอบ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้ ดำเนินการแทนผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์ได้	เพื่อกำหนดเงื่อนไขของผู้ดำเนินคดี แทนผู้เสียหายในกรณีที่ผู้ถูกละเมิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่สามารถที่ จะดำเนินการเองได้ เพราะเหตุแห่ง การตาย การถูกทำร้ายร่างกายจนได้รับ บาดเจ็บสาหัส หรือถูกกักขังโดยมิชอบ ให้ครอบครัวชดเชย

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	(1) คู่สมรส คู่ชีวิต หรือผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส (2) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน (3) ผู้อุปการะของผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (4) ผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	- หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - หลักสิทธิมนุษยชน
12	ผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อาจมอบอำนาจ โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน ก็ให้บุคคลนั้นมีสิทธิดำเนินการแทนได้	เพื่อกำหนดเงื่อนไขของผู้ดำเนินคดีแทนผู้เสียหายในกรณีที่ถูกถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มอบอำนาจให้ดำเนินคดีโดยตรงหรือการดำเนินคดีแบบกลุ่ม - หลักตัวการตัวแทน
หมวด 3 บทกำหนดโทษ		
13	ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 ที่มีความผิดเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน
14	ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับความเสียหายแก่ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และเสรีภาพ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
15	ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจอย่างสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน
16	ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำถึงแก่ความตาย หรือพิการถาวร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน
17	หากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 ที่เข้าลักษณะเป็นการกระทำที่ทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้ลงโทษเพิ่มกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ถึงหนึ่ง และให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นไม่เกินสองเท่า	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ - หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน - หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ
18	หากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็น	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ลงโทษเพิ่มกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้อีกหนึ่งในสามส่วน	- ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน - แนวคิดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
19	ในกรณีมาตรา 18 ให้นำพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับในส่วนความรับผิดทางแพ่งโดยอนุโลม	เพื่อกำหนดความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่ได้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจน - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน - แนวคิดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
20	ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ผู้บังคับบัญชา ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 ให้รับโทษเสมือนตัวการ	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน และผู้บังคับบัญชา ให้ได้รับโทษจากที่กระทำให้บุคคลอื่นกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจน - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน - แนวคิดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ - แนวคิดเรื่องตัวการ ผู้สนับสนุน
21	ในกรณีผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นนิติบุคคล ให้นำพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. 2560 และความรับผิดเรื่องตัวแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 15	เพื่อกำหนดโทษแก่ผู้แทนนิติบุคคลที่ได้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ให้มีความชัดเจนตามความร้ายแรงของกระทำ - ทฤษฎีการลงโทษ - หลักความได้สัดส่วน - แนวคิดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ - แนวคิดเรื่องตัวการ ผู้สนับสนุน

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ....	หลักการและเหตุผล
	ตัวแทน และลักษณะ 22 หน่วยงานและบริษัท มาบังคับใช้โดยอนุ โลม	

5. การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)

การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิจัยที่มีหลักการในการนำเอาคำตอบที่ได้จากการวิจัยมาเสนอให้ประชากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการรับฟังและวิพากษ์ (Comment) ผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์และพิจารณาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้ได้จัดทำกรสัมมนารับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2565 ณ ห้องลาเวนเดอร์ 1 ชั้น 3 โรงแรมที เค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ ระหว่างเวลา 09.00 - 12.00 นาฬิกา มีผู้เข้าร่วม Hearing จำนวน 34 คน (ดูภาพประกอบที่ 5.8 ภาพถ่ายการจัดสัมมนา รับฟังความคิดเห็น Hearing)

ภาพประกอบที่ 5.8 การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)

ประชากรที่เข้าร่วมสัมมนารับฟังความคิดเห็น จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ พนักงานอัยการ อัยการทหาร ทนายความ พนักงานตำรวจ เป็นต้น เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนจากกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ กรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น องค์กรพัฒนาภาคเอกชนด้านการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น ตัวแทนจากมูลนิธิผสานวัฒนธรรม เป็นต้น และนักวิชาการอิสระ

กระบวนการจัดทำ Hearing มีขั้นตอน คือ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตาม PowerPoint โดยมีสาระสำคัญ คือ ความเป็นมาของปัญหาที่นำไปสู่การทำวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วัตถุประสงค์การทำ Hearing วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง และร่างบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในการเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นนั้น ประชากรที่เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นได้ร่วมวิพากษ์ (Comment) และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไข เพื่อตราเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ. ที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยมีผลการดำเนินการ Hearing ดังต่อไปนี้

ข้อค้นพบผลการวิจัยที่เสนอเป็น โครงร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ. โดยมีโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วย 3 หมวด 21 มาตรา ดังนี้

บททั่วไป	(มาตรา 1 ถึงมาตรา 5)
หมวด 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน	(มาตรา 6 ถึงมาตรา 9)
ส่วนที่ 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	(มาตรา 6 ถึงมาตรา 7)
ส่วนที่ 2 การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน	(มาตรา 8 ถึงมาตรา 9)
หมวด 2 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	(มาตรา 10 ถึงมาตรา 12)
หมวด 3 บทกำหนดโทษ	(มาตรา 13 ถึงมาตรา 21)

ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้นนำไปสู่การวิพากษ์ของผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ รับฟังความคิดเห็น Hearing ในการรับฟังความคิดเห็นที่มีตัวแทนจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ องค์กรกระบวนการยุติธรรม ตัวแทนองค์กรพัฒนาภาคประชาชนเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นักวิชาการ และประชาชน ได้ทำการวิพากษ์และได้มีข้อเสนอเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกฎหมาย ดังนี้

1) บทบัญญัติมาตรา 4 ควรเพิ่มเติมนิยาม “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เพื่อให้ครอบคลุมถึงความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและความเป็นมนุษย์ที่ต้องคุ้มครองแม้จะเสียชีวิตไปแล้ว และนิยาม “วิถีการดำรงชีวิต” เพื่อให้เป็นไปตามการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และคำว่า “ความร้ายแรง” เพื่อความชัดเจนว่าความร้ายแรงดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร และวัดจากบุคคลใด (วิญญาณหรือผู้ถูกกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์) และควรมีการพิจารณาเรื่ององค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ในส่วนอำนาจหน้าที่และกระบวนการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ขององค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยน่าจะนำไปทำเป็นงานวิจัยเรื่องต่อไป เพื่อให้เกิดกระบวนการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ครบวงจรและมีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ควรยกเลิกข้อความในมาตรา 7 ในส่วนของข้อยกเว้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื่องจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ควรเป็นคุณค่าสูงสุดในรัฐธรรมนูญ กฎหมายใดจึงไม่อาจยกเว้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญได้

3) พิจารณาการเพิ่มโทษลดโทษกับบุคคลพิเศษ เช่น ผู้เยาว์ พระภิกษุ เป็นต้น ให้คล้ายคลึงกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

4) พิจารณาเรื่องการยกเว้นโทษ เช่น ผู้แทนนิติบุคคลที่ไม่เห็นด้วยและคัดค้านต่อต้าน แต่แพ้การลงมติ เป็นต้น

สรุปผลจากข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะจากการ Hearing มี 9 ประเด็น พอที่จะสรุปในแต่ละประเด็นที่มีการวิพากษ์ได้ ดังนี้

1) ประเด็นที่ 1 คำนิยาม ของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” “วิธีการดำรงชีวิต” “ความร้ายแรง” ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วย และจะนำไปปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อให้การร่างกฎหมายมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2) ประเด็นที่ 2 การยกเลิกข้อความในมาตรา 7 ในส่วนที่ให้ละเว้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้นั้น ผู้วิจัยเห็นด้วย และจะนำไปปรับปรุง เพิ่มเติม ให้เป็นไปตามแนวคิดและหลักการต่อไป

3) ประเด็นที่ 3 การเพิ่มโทษ ลดโทษ บุคคลพิเศษ เช่น ผู้เยาว์ พระภิกษุ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วย และจะทำการปรับปรุง เพิ่มเติม เพื่อให้การร่างกฎหมายมีความชัดเจนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4) ประเด็นที่ 4 การยกเว้นโทษ เช่น ผู้แทนนิติบุคคลที่ไม่เห็นด้วยและคัดค้านต่อต้าน แต่แพ้การลงมติ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วย และจะทำการปรับปรุง เพิ่มเติม เพื่อให้การร่างกฎหมายมีความชัดเจนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในแต่ละมาตรา ดังนี้

1) มาตรา 4 เพิ่มเติมในคำนิยามคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิธีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และ

ความคิดเห็นทางการเมือง โดยทุกคนต้องได้รับการเคารพสิทธิในชีวิตและร่างกายของมนุษย์อย่างเสมอภาคกัน รวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและภายหลังจากตายด้วย” คำนิยามคำว่า “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายความว่า การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกิริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายอันเป็นผลปกติจากหรือสืบเนื่องจากการลงโทษที่พึงชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นก่อนคลอด ขณะมีชีวิต และภายหลังจากการเสียชีวิต” และคำนิยามคำว่า “วิถีการดำรงชีวิต” หมายความว่า การกำหนดแนวทางการใช้ชีวิตของตนที่เป็นกิจวัตรประจำวันของแต่ละบุคคลที่มีรูปแบบเป็นไปตามประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การอบรมศึกษาของบุคคลนั้น ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย และคำว่า “ความร้ายแรง” หมายความว่า การทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นที่มีลักษณะสัักัดกันศักยภาพของชีวิต และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2) ยกเลิกข้อความในมาตรา 7 ในส่วนที่ให้ละเว้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้นั้น ผู้วิจัยเห็นด้วย และจะนำไปปรับปรุง เพิ่มเติม ให้เป็นไปตามแนวคิดและหลักการต่อไป

3) ความตามมาตรา 19 ย้ายไปเป็นวรรคสองของมาตรา 18 และให้มาตรา 19 มีเนื้อความว่า “หากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เนื่องจากเหตุพิเศษของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต กระทำเพราะความจำเป็น หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน ให้องค์กรตุลาการใช้ดุลพินิจตามความเหมาะสมในการลดโทษ เพื่อเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การลดโทษแก่ผู้กระทำความผิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ที่มีเหตุพิเศษ” ให้มีความชัดเจน

4) มาตรา 21 เพิ่มเติม ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของกรรมการนิติบุคคลที่ได้ลงมติไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมนิติบุคคล และได้คัดค้านหรือต่อต้านการกระทำตามมติที่ประชุมดังกล่าว เพื่อความเป็นธรรมแก่กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมนิติบุคคล ทั้งที่มีใช้ความผิดของตน

ร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การยกร่างกฎหมายกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่มีความขัดแย้งตามหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายดังที่กล่าวมาในหัวข้อที่ 3 ข้างต้น คือ มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ดังนั้น การวิจัยจึงได้จัดทำร่างของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วย 3 หมวด 21 มาตรา ดังนี้

บททั่วไป	(มาตรา 1 ถึงมาตรา 5)
หมวด 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน	(มาตรา 6 ถึงมาตรา 9)
ส่วนที่ 1 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	(มาตรา 6 ถึงมาตรา 7)
ส่วนที่ 2 การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน	(มาตรา 8 ถึงมาตรา 9)
หมวด 2 การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	(มาตรา 10 ถึงมาตรา 12)
หมวด 3 บทกำหนดโทษ	(มาตรา 13 ถึงมาตรา 21)

(ร่าง)

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันถัดจาก
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 การคุ้มครองป้องกันการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้เป็นไปตามที่กำหนด
ไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีการคุ้มครองป้องกันการละเมิด

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง โดยทุกคนต้องได้รับการเคารพอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก่อนคลอดและภายหลังจากตายด้วย

“สิทธิขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนพึงมีอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทางเพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้

“การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกิริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายอันเป็นผลปกติจากหรือสืบเนื่องจากการลงโทษที่พึงชอบด้วยกฎหมาย

“การลดทอนคุณค่า” หมายความว่า การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น หรือการกระทำใด ๆ ต่อผู้อื่น โดยการด้อยค่าเสมือนผู้นั้นมิใช่มนุษย์

“วิถีการดำรงชีวิต” หมายความว่า การกำหนดแนวทางการใช้ชีวิตของตนที่เป็นกิจวัตรประจำวันของแต่ละบุคคลที่มีรูปแบบเป็นไปตามประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การอบรมศึกษาของบุคคลนั้น ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล รวมไปถึงได้รับการแต่งตั้ง อนุญาต สนับสนุน หรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจจากรัฐ หรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ โดยตรงหรือโดยปริยายจากผู้มีอำนาจรัฐให้ดำเนินการตามกฎหมาย

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และให้หมายความรวมถึงคู่สมรส คู่ชีวิต ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามี

ภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย

“องค์กรตุลาการ” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร

“ความร้ายแรง” หมายความว่า การก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นที่มีลักษณะศักดิ์ก้นศักยภาพของชีวิต และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1

การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรา 6 บุคคลใดกระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกิริยา หรือการกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย จิตใจ ทรัพย์สินทางทำมาหาได้ วิธีการดำรงชีวิต และเสรีภาพของมนุษย์ ที่มีความร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็ความผิดแฝงในความผิดฐานการค้ำมนุษย์ แรงงาน การสลายการชุมนุมสาธารณะ และฐานความผิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้นั้นกระทำผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การดำเนินการตามคำพิพากษาขององค์กรตุลาการ หลังจากที่บุคคลนั้นถูกตัดสินว่ามีความผิดตามที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ หรือเป็นการกระทำที่เป็นผลมาจากการใช้กำลังนั้น เป็นไปโดยความจำเป็น ดังนี้

- (1) เพื่อป้องกันบุคคลใด ๆ จากความรุนแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (2) ในกรณีการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือการป้องกันการหลบหนีของบุคคลผู้ถูกคุมขังโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (3) ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อดำเนินการระงับเหตุจลาจลหรือการก่อความวุ่นวาย

การดำเนินการนั้น ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรา 7 การละเว้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กรณีอื่นนอกจากมาตรา 6 จะกระทำมิได้

ส่วนที่ 2

การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน

มาตรา 8 บุคคลใดกระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือ การกระทำอื่นใด รวมถึงการละเว้นหรือการงดเว้นกระทำการ อันเป็นเหตุให้กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิที่ไม่ต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้นเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ สิทธิที่จะไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว สิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก สิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการ สิทธิชุมชน สิทธิของผู้บริโภค สิทธิได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐ สิทธิการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของผู้ด้อยโอกาส เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง และสิทธิและเสรีภาพอื่นที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติห้ามไว้ รวมถึงเป็นความผิดแฝงในความผิดฐานการค้ามนุษย์ แรงงาน การสลายการชุมนุมสาธารณะ และฐานความผิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน

มาตรา 9 การละเว้นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัตินี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่งเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ โดยต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ เพศสภาพ วิถีทาง เพศ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ข้อยกเว้นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต้องมีใช่สิทธิและเสรีภาพ ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิในการกำหนดเขตจ้างงานและสถานะทางการเมืองของคนอย่างเสรี

- (2) เสรีภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนภายใต้กฎหมาย
- (3) สิทธิและเสรีภาพในการมีชีวิต
- (4) สิทธิที่จะไม่ถูกรุกราน
- (5) สิทธิที่จะไม่ถูกลงเป็นทาส
- (6) สิทธิที่จะไม่ถูกจำคุกจากการไม่อาจปฏิบัติตามจาระหนืดตามสัญญา
- (7) สิทธิที่จะไม่ถูกพิจารณาหากไม่มีกฎหมาย
- (8) เสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อ

หมวด 2

การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรา 10 บุคคลใดถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่าเป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีสิทธิในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีสิทธิร้องเรียน ร้องทุกข์ กล่าวโทษ ฟ้องร้องดำเนินคดี
- (2) ให้มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือสินไหมทดแทน
- (3) ให้มีสิทธิขอไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดี หรือระหว่างการพิจารณาคดี
- (4) ให้มีสิทธิมอบอำนาจให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตนได้ ตาม (1) - (3)

มาตรา 11 ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่สามารถที่จะดำเนินการเองได้ เพราะเหตุแห่งการตาย การถูกทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือถูกกักขังโดยมิชอบ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้ดำเนินการแทนผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้

- (1) คู่สมรส คู่ชีวิต หรือผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส
- (2) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน
- (3) ผู้อุปการะของผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- (4) ผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรา 12 ผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อาจมอบอำนาจโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน ก็ได้

หมวด 3 บทกำหนดโทษ

มาตรา 13 ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 ที่เป็นการละเมิดเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 14 ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับความเสียหายแก่ร่างกายอนามัย จิตใจ และเสรีภาพ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 15 ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจอย่างสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 16 ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำถึงแก่ความตาย หรือพิการถาวร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 17 หากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 ที่เข้าลักษณะเป็นการกระทำที่ทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้ลงโทษเพิ่มกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้กึ่งหนึ่ง และให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นไม่เกินสองเท่า

มาตรา 18 หากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ลงโทษเพิ่มกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้อีกหนึ่งในสามส่วน

ความตามวรรคหนึ่งให้นำพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาใช้บังคับในส่วนความรับผิดทางแพ่งโดยอนุโลม

มาตรา 19 หากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เนื่องจากเหตุพิเศษของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต กระทำเพราะความจำเป็น หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน โดยสุจริต ให้องค์กรตุลาการใช้ดุลพินิจตามความเหมาะสมในการลดโทษ

มาตรา 20 ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ผู้บังคับบัญชา ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 ให้รับโทษเสมือนตัวการ

มาตรา 21 ในกรณีผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นนิติบุคคล ให้นำพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. 2560 และความรับผิดชอบเรื่องตัวแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 15 ตัวแทน และลักษณะ 22 หุ่นส่วนและบริษัท มาบังคับใช้โดยอนุโลม

หากผู้กระทำ ความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 8 เป็นนิติบุคคล หากกรรมการคนหนึ่งคนใดพิสูจน์ได้ว่าตนได้ลงมติไม่เห็นด้วย ในการประชุมคณะกรรมการ และมีพฤติกรรมคัดค้านหรือต่อต้านการกระทำตามมติที่ประชุม ดังกล่าวแล้ว อาจไม่มีความผิดในการกระทำนั้นของนิติบุคคล

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ.

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 และหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่ได้รับรองการให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐานของปวงชนชาวไทยไว้ แต่กลับไม่ปรากฏกฎหมายลำดับรองที่กำหนดรายละเอียดในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของราชอาณาจักรไทยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และเมื่อเกิดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะมีประชาชนออกมาเรียกร้องให้รัฐให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยอ้างหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และหลักสิทธิมนุษยชนตามหลักสากล โดยในปัจจุบันปรากฏการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่อย่างต่อเนื่องและเพิ่มขึ้นทุกวัน เนื่องจากประเทศไทยไม่มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดรายละเอียดในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือองค์ประกอบในการกระทำละเมิดศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์เพื่อที่จะใช้เป็นฐานในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะได้รับโทษ อีกทั้ง การกระทำผิดที่มีโทษทางอาญาส่วนใหญ่เป็นการกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แฝงอยู่ แต่กลับไม่มีการดำเนินคดีในส่วนของ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงสมควรตราบทบัญญัติที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกระทำฐานความผิดละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และฐานละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน การดำเนินการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และบทกำหนดโทษ ขึ้นมาเพื่อให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นรูปธรรมและมีผลบังคับใช้มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้